

В електронній лекції висвітлено питання, необхідні для засвоєння студентами принципів і методів автоматичного синтезу мовлення. Подано відомості з історії розвитку технології синтезування мовлення, охарактеризовано механічні, електричні та цифрові синтезатори.

Особливу увагу звернуто на сучасні системи синтезування мовлення типу “Текст-мовлення” (англ. Text-to-speech) [2, с. 396-408; 3, с. 516-528]. Розглянуто особливості лінгвістичного та цифрового етапів синтезу мовлення в цих системах.

Основні терміни, що зустрічаються в тексті лекції, проіндексовано, тобто вони мають посилання на їхні тлумачення у словнику термінів, який подано після електронної лекції. Лекція містить схеми механічного синтезатору мовлення, принципів роботи системи “Текст-мовлення” та лінгвістичного етапу вищезгаданої системи. Як приклади синтезованого мовлення подано два аудіофайли: стандартне синтезоване англійське мовлення Windows (MS Sam) та приклад українського мовлення, синтезованого програмою “Розмовлялька” (Анатоль).

Словник термінів за допомогою гіпертекстової технології індексації пов’язаний з текстом лекції. Він містить базові терміни, які зустрічаються в лекції і не пояснені в ній, оскільки розглядалися в попередніх темах курсу (наприклад, звук, фонема, форманта, спектрограма та ін.).

Контрольний елемент реалізовано у вигляді п’яти тестів, серед яких використано завдання трьох типів: 1) відкриті тести – питання, що вимагають подати самостійну відповідь шляхом вписування відповіді у відповідне поле (студентові не пропонуються варіанти); 2) закриті тести, репрезентовані двома підтипами: а) альтернативні – завдання, які передбачають одну правильну відповідь; б) множинного вибору – завдання, що потребують дві або більше правильних відповідей. Після проходження тесту автоматично виставляється оцінка, і студент має змогу побачити пояснення своїх помилок, якщо вони виникли. Система контролю налаштована так, що студент повинен правильно відповісти на всі питання тесту, щоб потрапити на наступний електронний урок.

Після здійснення апробації за описаною моделлю планується створення дистанційних уроків з інших тем курсу.

Література

1. Кухаренко В.М., Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г. Дистанційне навчання. 3-тє вид. – Х.: Торсінг, 2002. – 320 с.
2. Златоустова Л.В., Потапова Р.Г., Потапов В.В., Трунин-Донской В.Н. Общая и прикладная фонетика. – М.: Изд-во МГУ, 1997. – С. 396-408.
3. Кодзасов С.В., Кривнова О.Ф. Общая фонетика. – М.: Рос. гос. гуманит. ун-т, 2001. – С.516-528.
4. Центр дистанційної освіти Донецького національного університету: – Режим доступу: <http://dl.donnu.edu.ua>.
5. Курс мови їдиш “Jiddisch zum Lernen”. – Режим доступу: <http://www.jiddischkurs.org/index2.htm>.
6. Курс “Фінська мова”. – Режим доступу: <http://finnish.ru/course/index.php>.
7. “Он-лайн курс німецької мови”. – Режим доступу: <http://www.studygerman.ru/>.

Сизоненко І. М.

*Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Науковий керівник – к. філол. н., доц. Коваленко А.М.*

Мовні засоби відображення “внутрішнього Я” персонажа на матеріалі роману Ч.Паланика “Fight Club”

Дослідження присвячене вивченню структури поняття “внутрішнє я” персонажа та виявлення лексичних, граматичних й стилістичних засобів відображення “внутрішнього я” персонажа на матеріалі книги Ч.Паланика “Fight Club”. Перш за все необхідно розкрити значення поняття “внутрішнє я”.

Поняття “внутрішнє я” – складне утворення, що складається з когнітивної (образ своїх якостей, здібностей, можливостей, зовнішності тощо), афективної (ставлення до самого себе – самоповага, самолюбство тощо) і поведінкової складової (реалізація на практиці мотивів, мети та умов у відповідних поведінкових актах) [1, с. 85].

“Внутрішнє я” персонажа роману можна охарактеризувати, враховуючи фізичний, психічний, моральний стан персонажа та рівновагу. Кожен аспект “внутрішнього я” персонажа включає низку компонентів, через які доцільніше за все можна дослідити “внутрішнє я” персонажа і які мовні

засоби були при цьому використані автором.

Мовне відображення в романі “внутрішнього я” людини, його порушення й відновлення в психічному, фізичному й соціальному ракурсі підпорядковане розкриттю образу персонажа як цілісної сукупності властивостей, що формують у читача ефект учасника роману. Висвітлення динаміки зовнішніх (фізичних) і внутрішніх (психічних) станів персонажів, а також їхньої соціальної взаємодії крізь призму конфлікту надає персонажу ефекту реалістичності.

Наявність, утрата або відновлення персонажем його “внутрішнього я” вербалізовані в романі за допомогою сукупності мовних одиниць, які належать до різних частин мови. Іменники вказують на об’єкти, явища, емоції, думки, що заповнюють внутрішній світ дійових осіб, акцентуючи увагу на джерело втрати й відновлення “внутрішнього я” персонажа.

Дієслова фіксують спричинення втрати або відновлення “внутрішнього я” персонажа, акцентуючи динамічність їх представлення. До лексичних засобів вираження змінення рівноваги персонажа, внаслідок порушення “внутрішнього я” персонажа зараховуємо дієслова падіння (*drop to zero, to be dead, to be so far away, to be lost, to crush, to take off*) та пробудження (*to wake up, to stop, to get out, to kill Tyler*). Прикметники й прислівники вказують на результат втрати або відновлення персонажем його “внутрішнього я”, а, отже, зміни у фізичному, психічному й соціальному станах персонажа.

Прикметники вищого ступеня порівняння позначають порушення рівноваги персонажів внаслідок відхилення від усталених суспільних стереотипів: *“Insomnia is just the symptom of something larger.” “Chloe pushed herself to her feet against the wooden arms of her chair and said she no longer had any fear of death.” “There are fewer and fewer gentlemen in business and more thugs.”* У наведених прикладах прикметники *larger* (більше), *no longer* (не довше), *fewer* (менше) сигналізують про невідповідність реальностей стереотипам персонажа, що викликає порушення його соціальної рівноваги, внаслідок порушення “внутрішнього я” людини як результату відчуження від суспільства та його норм.

Прислівники *up, down, out, off, ahead, high* вказують на рух вгору або вниз як ознака порушення або відновлення “внутрішнього я” персонажа. Їх емоційний прояв відображається у сполученні з дієсловами, які описують психічний стан персонажа: *This is when I’d cry because right now, your life comes down to nothing, and not even nothing, obvious.* У наведеному прикладі прислівник *down* у поєднанні з дієсловом *to come* (йти, приходити) знаменує порушення психічного стану персонажа як складової концепту внутрішньої РІВНОВАГИ.

Взаємодія зазначених лексичних і граматичних засобів на рівні речення відбивається в різних синтаксичних моделях. В емпатичних моделях спрямованість сили на порушення або відновлення “внутрішнього я” персонажа акцентується обставинами напрямку. В емпатичних моделях **S (джерело)+V (сила)+ Adv. Mod. of direction** або **S (джерело)+V (сила)+ Adv. Mod. of direction + O (ціль)** – “спрямованість сили на порушення внутрішнього я” персонажа вказують обставини напрямку: *“Then I was lost inside oblivion, dark and silent and complete.”* Підмет (*I*) вказує на особу як ціль прикладання сили, позначеної присудком (*lost inside*) у сполученні з обставиною напрямку *inside*, яка спричиняє втрату персонажем “внутрішнього я”. Джерело, яке стало причиною порушення внутрішнього “я” персонажа не відображене.

У розширеній емпатичній моделі додаток позначає джерело, а обставина напрямку – силу, яка порушує або відновлює “внутрішнє я” персонажа. В романі також присутня розширена емпатична модель. У цій моделі **S (джерело)+V (сила)+ Adv. Mod. of direction + O (джерело)** вказує на джерело сили, а обставина – на її напрямок при порушенні або відновленні “внутрішнього я”: *“The hole punched through my cheek by gun doesn’t even heal.* Підмет (*The hole*) представляє об’єкт як ціль сили, позначеної присудком (*punched through*), який сигналізує порушення “внутрішнього я” та втрати психічної рівноваги, на що вказує обставина (*through*), та джерело порушення рівноваги, яке в даному прикладі виражене додатком (*by gun*).

Метафоричність зображення образів надає розширене уявлення про порушення та відновлення “внутрішнього я” персонажа. Використання метафор у романі дає можливість повніше відтворити в уяві образи та процеси репрезентовані автором. Наприклад: *“It’s so quiet this high up, the feeling you get is that you’re one of those space monkeys. You do the little job you trained to do.”* Автор порівнює людей із космічними мавпами, які не мають власної думки, інтелектуальних здібностей, які як роботи виконують те, що їм накажуть. Вони не ототожнюються з людьми, оскільки втратили свої особистісні якості.

Метафоричного значення набуває ім’я дівчини Марли, яка є символом порятунку для

персонажа. Наприклад: *“Without Marla, Tyler would have nothing.” Marla tilts her head to whisper: “Anyone who might’ve noticed me in two years has either died or recovered and never come back.”* Тому поява Марли в романі стало запорукою одужання й приведення до норми “внутрішнього я” персонажа.

Протиставлення, використані автором у романі, відображають роздвоєння особистості персонажа. Багаторазові повторення, використання мейозису, паралельності та інших експресивних засобів і стилістичних прийомів у романі відображають порушення “внутрішнього я” персонажа та вказують на його хворобу.

Відображення стану тривоги персонажа здійснюється у романі комплексно: 1) через його позначення за допомогою лексичних одиниць, які вказують на наявність цього стану в персонажа, зміни у психічному та фізичному стані персонажа внаслідок порушення “внутрішнього я” людини; 2) через описи, словесну образність та символіку, що дають поштовх до метафоричного та метонімічного осмислення стану тривоги і спрямовані на відображення тривоги як маніфестації внутрішніх і зовнішніх змін в організмі персонажа внаслідок порушення “внутрішнього я” персонажа, специфіки його розумової діяльності та поведінки.

Текстова взаємодія аналізованих мовних засобів відображена в структурі оповідання, оскільки образ персонажа пронизує весь роман й уможливує розгортання розповіді внаслідок відтворення зовнішніх і внутрішніх конфліктів персонажів. Наративне відображення “внутрішнього я” появляється в двох етапах: порушення й відтворення “внутрішнього я” персонажа.

Отже, відображення поняття “внутрішнє я” персонажа за допомогою мовних засобів зумовлене безпосереднім зв’язком досліджуваного поняття з тілесних досвідом персонажа. В аналізованому романі мовне позначення порушення й відновлення “внутрішнього я” персонажа створює ефект учасника цього дійства. Висвітлення динаміки фізичного, психічного та морального стану персонажа надає образу персонажа ефекту реалістичності, а використання лексичних, граматичних та стилістичних засобів презентують утрату та відновлення “внутрішнього я” персонажа.

Література

1. Мухамедьяров Н.Н. Образ фізичного Я особистості як складової її Я-концепції // Педагогіка і психологія. – 2006. – №1. – С. 84-90.

Сипливчак А. М.

*Миколаївський державний університет імені В.О.Сухомлинського
Науковий керівник – доц. Водяна П. М.*

Концепція гендерного світу в інтерпретації Наталії Кобринської (на матеріалі літературно-публіцистичної діяльності)

Розвиток і поширення феміністичних ідей наприкінці ХХІ ст. в Україні мав реальні суспільні передумови. Підневільне становище жіноцтва, обмеженого простором “трьох “К”, не викликало сумнівів у передових діячів доби. С.Єфремов в “Історії українського письменства” зазначає: “...жіноцтво в інтелігентному товаристві зайняло там (в Галичині – прим. авт.) було особливе становище, принадне на погляд, тяжке й образливе по суті; єдиною сферою жіночої діяльності громадянство визнавало – сім’ю і пекарню; обов’язки жінки й матері – ото і все, що жіночій статі належало відповідно до того кодексу громадської моралі, що панував у Галичині”[2].

Метою запропонованої статті є презентація концепції гендерного світу в інтерпретації Н.Кобринської на прикладі її літературно-публіцистичної діяльності. **Завдання статті:** з’ясувати роль Н.Кобринської в українському феміністичному русі кін. ХІХ ст.; прослідкувати реалізацію моделі гендерного світу Н.Кобринської.

Підтвердження попередньої думки знаходимо і в Н.Кобринської, яка зауважує, що “наше жіноцтво уважалося одною здегенерованою, темнішою від мужицтва масою” [10, с. 319]. Часто такі формулювання викликали різкий спротив та осуд громадськості. Згадати хоча б процес над М.Павликом за його оповідання “Ребенщукі Тетяна”, в якому письменник висловив протест проти безправного становища жіноцтва в родині й соціумі. Номер журналу “Громадський друг”, в якому було надруковано оповідання, було скасовано, автора ж засудили на 6 місяців ув’язнення [6, с. 11]. Можемо зробити наступний висновок: резонансність висунутого питання про стан жінок в Україні не була позначена тенденційністю, а була доведена реальними, життєвими прикладами, що вказували на потребу змін у суспільстві. Жіночий рух був органічним і закономірним в контексті